

UDRUŽENJE GRAĐANA
TENDER

Ravnogorska 24, 78000 Banja Luka

tel. 051/230-000

www.tender.ba

udruzenjetender@gmail.com

Banja Luka, 06.04.2021.godine

Br: 22-04/21

Poslanicima Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine i Delegatima Doma naroda BiH

Delegacija Evropske unije u BiH, n/r ambasador Johann Sattler

Ambasade:

Sjedinjenih Američkih Država u BiH, n/r ambasador NJ.E. gosp. Eric G. Nelson

Austrija, n/r ambasadorice NJ.E. g-đa Urlike Hartmann

Češka, n/r ambasador NJ.E. g-đa Ivana Hlavsova

Mađarska, n/r ambasador NJ.E. gosp. Posa Krisztian

Rumunija, n/r ambasador NJ.E.

Bugarska, n/r ambasador NJ.E.

Italija, n/r ambasador NJ.E. gosp. Nicola Minasi

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, n/r ambasador NJ.E. g-din Matthew-Robert Field

Francuska, n/r ambasador NJ.E. g-đa Christine Toudic

Španija, n/r ambasador NJ.E. gosp. Jose Maria Valdemoro Gimenez

Srbija, n/r ambasador NJ.E. gosp. Aleksandar Đorđević

Ruska Federacija, n/r ambasador NJ.E. gosp. Igor Kalabuhov

Republika Grčka, n/r ambasador NJ.E. g-din Dimitrios Papandreou

Hrvatska, n/r ambasador NJ.E. g-din Ivan Sabolić

Savezna Republika Njemačka, n/r ambasador NJ.E. g-đa Margret Maria Uebber

Kraljevina Nizozemska, n/r ambasador NJ.E. g-din Reinout Caspar Vos

Poljska, n/r veleposlanik NJ.E. gosp. Jaroslaw Lindenberg

Slovačka Republika, n/r ambasador NJ.E. g-din Martin Kačo

Slovenija, n/r ambasador NJ.E. g-đa Zorica Bukinac

Švedska, n/r veleposlanik NJ.E. g-đa Johanna Stromquist

Švajcarska Konfederacija, n/r ambasador NJ.E. g-din Daniel Hunn

Sredstvima javnog informisanja

Kritički osvrt na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama koji

nije u funkciji borbe protiv korupcije u BiH

Poštovani,

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama aktuelnog Zakona o javnim nabavkama (ZJN), koji je sačinila Agencija za javne nabavke (Agencija), gotovo tajno, bez obavještanja javnosti u parlamentarnu proceduru uputilo je Vijeće ministara sa ciljem da se usvoji po hitnom postupku, obezbjeđujući time očito formalno ispunjavanje izuzetno bitnih obaveza BiH na putu ka dobijanju statusa kandidata.

UG Tender, a i mnogi stručni i kompetentni pojedinci, koji godinama studiozno kritički analiziraju stanje u društvu, sve više sa zabrinutošću posebno ukazuju na daljnji rast legalne korupcije u javnim nabavkama BiH, bez bilo kakve odgovornosti za njene počiniocce. Nažalost, svi konstatujemo da predloženi dokument apsolutno ne nudi ni jedno efikasno antikoruptivno rješenje i mehanizam, koji bi mogao da suzi postojeći manipulativni prostor za suzbijanje korupcije u javnim nabavkama, čineći je rizičnijim i neisplativijim poduhvatom, što je prevashodno intencija ostvarivanja društvene uloge integriteta.

Svi upućeni u dugogodišnje, krajnje štetno opredjeljenje čelnika političkih elita partija na vlasti, koji uporno javno naglašavaju da u BiH još uvijek ne postoji potrebna politička volja za borbu protiv korupcije, prevashodno u javnim nabavkama, na što jasno najbolje ukazuje i prezentovani dokument, pa nikome razumnom i upućenom u stvarno koruptivno stanje, nije jasno kako Parlamentarna skupština, kao produžena

ruka političkih elita, misli da prosto obmane Evropsku uniju, iako to za istu pretpostavljamo neće biti limitirajući faktor.

Članovi UG Tendera očekuju da će i ovoga puta EU postupiti tolerantno, prihvatajući dokument kao reformski, postupajući baš kao što je to učinila SIGMA, dajući saglasnost Agenciji, da odredbe sadašnjeg najkoruptivnijeg ZJN-a u svjetskim razmjerama nisu u suprotnosti sa Direktivama EU u javnim nabavkama, zahvaljujući tome omogućeno je da se godinama u privatne džepove prelijevaju iz budžeta milijarde KM. Cijenjena gospoda u Evropskoj uniji mora znati, mada pretpostavljamo da to već poodavno zna, da je BiH jedina zemlja u tranziciji u kojoj više od polovine sredstava namijenjeno za javne nabavke ne podliježe pravnoj zaštiti isključivo zbog netransparentnosti, dok se na oglašene javne nabavke godišnje uputi i do 4.000 žalbi od ponuđača u kojima neodgovorni u ugovornim organima ne ispoštuju i do 10.000 odredbi sadržanih u članovima ZJN-a, a da protiv nijednog nepoštovaoca odredbi nije podnesena prekršajna prijava.

Stoga se autorima ovog faktički nekorisnog dokumenta, a i odgovornima u Parlamentarnoj skupštini postavlja suštinsko pitanje: - Šta za njih uopšte znači pozivanje autora na usklađenost dokumenta Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama ZJN-a sa pobrojanim direktivama Evropske unije o javnim nabavkama i evropskim zakonodavstvom, koje vjerovatno još nisu stigli detaljno proučiti, pa ga pogrešno tumače i primjenjuju.

Najekletantniji primjer, za prethodno navedeno, je apsolutna neodgovornost u ugovornim organima po pitanju kršenja odredbi ZJN, dok za rješavanje istog problema Direktiva EU odlučno insistira i na razmjernom, efikasnom i zastrašujućem kažnjavanju nepoštovaoca odredbi ZJN. Do kada će gospodu u parlamentu po vašem mišljenju ostati status quo po pitanju opšte neodgovornosti, a time i legalne pljačke sredstava nezaštićenih vaših glasača, isključivo zbog vaše neodgovornosti kao zakonodavca?

UG Tender smatra da je Agencija pri odabiru materijala za izradu predloženog dokumenta pristupila neprimjereno i neodgovorno, jer nije dosljedno poštovala pravila „prepisivačke škole“ da kod korištenja izvornog materijala iz ZJN-a Republike Srbije, koji je u primjeni od 01. jula 2020. godine, namjerno iz antikoruptivnih odredbi pojedinih članova izostavi ključne segmente kojima se obezbjeđuje odgovornost organa i pojedinaca i kao takve oskrnavljene prezentuju u predloženoj verziji ponuđenog dokumenta, smanjujući time transparentnost i odgovornost ugovornih organa prema javnim sredstvima.

Riječ je prije svega o provođenju pregovaračkih postupaka bez obavještenja i uloge Kancelarije za javne nabavke (ZJN Republike Srbije), koja nakon svih provedenih procedura ugovornom organu-naručiocu dostavlja mišljenje o osnovanosti primjene ove vrste postupka, pa se pitamo: - Zašto taj presudno bitan antikoruptivni mehanizam predlagatelj dokumenta nije ugradio i kao obavezu Agenciji za javne nabavke?, izostavljanjem davanja mišljenja od strane Agencije, apsolutno se ostavlja mogućnost ugovornom organu i unaprijed protežiranom ponuđaču da uspostavljenim „dilom“ bez bilo kakvih smetnji uspješno u obostranom interesu realizuju zacrtano koruptivno provođenje javne nabavke.

S obzirom da Evropska unija insistira da se kao uslov donese prevashodno antikoruptivni dokument, koji bi efikasnije zaštitio javna sredstva i interes građana, pitamo Agenciju, Zašto u izradi Prijedloga nije iskoristila priliku i predložila da Kancelarija za razmatranje žalbi (KRŽ), kao što je to činjeno u prvom ZJN-u BiH, ili kao što to radi Republička komisija (ZJN-a Republike Srbije), izricanjem novčanih kazni ugovornim organima i ponuđačima? Izricanjem novčanih kazni od strane KRŽ-a ugovornim organima i ponuđačima drastično bi se povećao nivo odgovornosti u svakom pogledu, jer bi se iste pored ostalog objavljivale i na Portalu javnih nabavki.

Isto tako, bilo bi veoma značajno i antikoruptivno da se KRŽ-u utvrdi obaveza, kao što je i kod Republičke komisije (ZJN-a Republike Srbije), da sa poništvanjem ugovora o javnim nabavkama izriče novčana kazna ugovornom organu npr. od 30% vrijednosti potpisanog ugovora. Izricanjem visokih novčanih kazni od strane KRŽ-a, obezbijedila bi se neuporedivo veća odgovornost ugovornog organa, a i konačno prekinula praksa olakog poništavanja ugovora i time otvaranje puta za provođenje netransparentnog postupka, putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja.

Ugovorni organi gotovo redovno se opredjeljuju za takav vid postupka, čineći neminovno značajnu štetu po javna sredstva.

Takođe, bilo bi veoma korisno i u funkciji antikoruptivnosti, da se u predloženom dokumentu, kao što je u (ZJN-u Republike Srbije), taksativno navedeno 38 članova ZJN-a koji se odnose na prekršaje od strane ugovornog organa-naručioca, kao i 7 članova od strane ponuđača. Bez ovakvog pristupa nemoguće je

primjereno predložiti i izreći od strane suda visinu novčane kazne za počinjeni prekršaj, jer je neophodno imati u vidu raspon od predviđene najniže do najviše kazne utvrđene u ZJN-u.

UG Tender smatra da je prevelika šteta, što i ova prosto iznuđena prilika nije iskorištena da se u aktuelnom ZJN-u otklone brojne manjkavosti, nepreciznosti i nejasnoće, od kojih ukazujemo samo na neke:

- znatno sadržajnije definisanje sadržaja portala javnih nabavki, prije svega zbog podizanja nivoa transparentnosti i odgovornosti učesnika u javnim nabavkama;

- utvrde konkretno mjere za sprečavanje korupcije u ugovornom organu, definisanjem uloge odgovornog lica prema licu zaduženom za poslove javnih nabavki, kao i zaposlenih u kolektivu sa stimulativnim mjerama za prijavljivanje korupcije i zaštitu istih od mogućeg šikaniranja kroz mobing - iskustvo iz ZJN-a SAD-a;

- preciznije definiše utvrđivanje neprirodno niske cijene roba, usluga i radova u cilju sprečavanja raznih koruptivnih manipulacija – iskustvo iz primjene aktuelnog ZJN-a;

- konkretnije definiše sadržaj okvirnog sporazuma, koji sve više postaju izvor organizovane „dilerske“ korupcije između ugovornih organa i unaprijed protežiranih ponuđača, zahvaljujući mogućim mahinacijama sa navođenjem neprimjerenih niskih cijena u odnosu na tržišne, kao i količina roba koje će pri realizaciji ugovora nabavljati u neprimjereno većim ili pak manjim količinama nego ugovoreni ili navođenje u robnoj specifikaciji samo jediničnih količina robnih stavki pravdajući to nemogućnošću tačne procjene iako ugovorni organ postoji više desetina godina – iskustvo aktuelnog ZJN.

Posmatrano u cjelini predloženi Zakon o izmjenama i dopunama ZJN-a , kao i sam aktuelni ZJN, nastaviće i dalje da služi afirmaciji korupcije u javnim nabavkama BiH i enormnoj pljački javnih sredstava sve siromašnijih građana, jer bez ugrađenih antikoruptivnih rješenja i mehanizama u zakonske odredbe, svaka nabavka će biti zavisna isključivo od savjesti, ozbiljnosti i odgovornosti pojedinaca kojima je u ugovornim organima data mogućnost da raspolažu javnim sredstvima, na sreću takvih ima zaista mnogo.

Da bi se konačno i u BiH donio više nego potreban reformski antikoruptivni ZJN, koji bi apsolutno bio u interesu više od 95% građana, a na čemu duže od 14 godina uporno insistira UG Tender kao i najodgovorniji iz Evropske unije i drugih zemalja prisutni u BiH, uvrštavajući ga kao jednu od 14 obaveza BiH na putu ka dobijanju statusa kandidata, nažalost čelnici političkih elita partija na vlasti, desetinama godina to odbijaju da prihvate, sve zarad vlastitih i partijskih interesa.

U nadi da će čelnici i političke elite, ne samo partija na vlasti, konačno odustati od vlastite proklamovane maksime o nedostatku političke volje za borbu protiv korupcije , kao što su to učinile vlasti u gotovo svim zemljama i van EU i otvorile prostor stvarnom demokratskom funkcionisanju društva i jačanju pravne države zarad opšteg napretka u interesu svih građana, neminovno će se stvoriti i uslovi za aktivno konstruktivno djelovanje privatnih poslovnih subjekata - ponuđača , što im dosad nije bilo omogućeno. Ponuđači, kao jedan od dva subjekta javnih nabavki koji su istinski opredjeljeni za pošteno tržišno natjecanje, a time i izradu sudbonosnog antikoruptivnog dokumenta izuzetno značajnog za uspješno funkcionisanje ukupnog društvenog, ekonomskog, političkog i moralnog života u BiH i što je presudno bitno za konačno obezbjeđivanje ključne osnove za vođenje efikasne borbe protiv korupcije u najrastrušnijem segmentu javne potrošnje, na što konstantno ukazuju najpoznatiji svjetski eksperti i autori poznatih teorija o korupciji.

U ime svih, a pogotovo najugroženijih građana, molimo vas parlamentarce da se kao slobodni ljudi od integriteta konačno istrnete iz kandži političkih elita i njihovih egoističkih interesa i istinski postanete nezavisni, profesionalni, kompetentni i odgovorni predstavnici i zaštitinici svih građana i time opravdate svoju civilizacijsku zakonodavnu ulogu, na tome istorijskom putu, neka vas podstakne i ovaj kritički osvrt koji ukazuje na beznađe u kome se zbog zastrašujuće korupcije nalazimo godinama.

UG Tender, svima zainteresovanim za prezentovanu problematiku stoji na raspolaganju.

S poštovanjem,

Zevad Selmanović